

Antti J. Kallio

SARVIVAARAN POJAT

NonStopNovels

SARVIVAARAN POJAT

Antti J. Kallio

SARVIVAARAN POJAT

NonStopNovels

Kirjoittaja: Antti J. Kallio
Ulkoasu ja kuvitus: Pekka Vartiainen
Kannen kuvat: Antti J. Kallio
Kustantaja: BoD™ – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

© Tekijät 2018

ISBN 978-952-80-0257-4

Elokuvateatterin tuolit olivat ruskeaa vakosamettia. Minä luulin, että ne olivat silkkiä, koska ne tuntuivat niin pehmeiltä ja hienoilta. Jännittävintä oli odottaa, milloin valtavat kattolamput sammuvat ja esirippu aukeaisi. Isoisä oli vieressäni ja näytti tyytyväiseltä. Odotettiin kumpikin yhtä innostuneena, milloin kajahtaa Tarzanin ensi karjaisu. Jotain keskustelua oli ollut lippuja ostettaessa elokuvan ikärajaista, mutta isoisä sanoi lipunmyyjälle, ettei pelännyt viidakon kauhuja, oli ollut pahemmissakin paikoissa. Isoisä voitti pienen kiistan, hän kääntyi liput kädessään ja iski minulle silmää. Toinen käsi sujahti takin taskuun, mutta ehdin huomata Da Capo -patukoiden keltaisen kääreen, ja entuudestaan tiesin niiden kuuluvan täydelliseen elokuvapäivään. Jotkut muistavat lapsuuden ikuisen kesän, mutta minulle vahvimpina muistoina on jäänyt hämyinen elokuvateatteri, Da Capo -patukat sekä isoisäni, sankarini – aivan Tarzanin veroinen.

HYVÄ ANTAA VÄHÄSTÄKIN

Isoisä oli hevospies ja sotaveteraani, vaikka enhän minä vielä tien-
nyt niistä asioista mitään, en ollut aloittanut kouluakaan. Isää mi-
nulla ei lapsena ollut eikä juuri äitiäkään. Isä oli laulaja, näytte-
lijä, taide- sekä taivaanrannanmaalari, joka otti hatkat, kun olisi
pitänyt sitoutua. Isästäni ei paljon puhuttu, ja tutustuin häneen
paremmin vasta aikuisiällä.

Asuin äitini vanhempien luona Kajaanissa äidin ollessa opis-
kelemassa ravintolakoulussa Helsingissä ja myöhemmin töissä
Kuopiossa sekä Iisalmessa. Isoäiti oli niitä maan hiljaisia, ei teh-
nyt itsestään numeroa, ja osasi hienosti luovia voimakkaan ja it-
sepäisen isoisän kanssa. En koskaan nähnyt isoäidin suuttuvan
tai menettävän muutenkaan otetta. Isoäiti ei koskaan puhunut
pahaa kenestäkään ja muistutti aina, että ”jos sinulla ei ole mi-
tään hyvää sanottavaa, pysy mieluummin hiljaa”. Isoäiti oli töis-
sä kangaskaupassa koko ikänsä ja pyöritti kotitaloutta, kun isoisä
kiersi hevoskaupoilla. Lapsia heillä oli äitini lisäksi kolme, ja kun
he olivat saaneet viimeisen oman lapsen omilleen, alkoi toinen
kierros minun kanssani.

Muistan lapsuudessani puheita Miljoona-Mikosta, isoisästäni,
jota pidettiin varakkaana. Nimi oli annettu hänelle heti sotien jäl-
keen, kun hän toimitti vaunulasteittain hevosia myyntiin Kaja-
nin rautatieasemalle. Ympäri Suomea tuli isäntiä hevoskaupoille,

ja rahaa todella tuli runsaasti. Markkinapäivinä saatettiin rahoja kääriä sanomalehtiin, ja välillä isoäiti kantoi niitä kotiin kirjoituspyödyksen kaappeihin. Maailma muuttui, hevoset korvattiin traktoreilla ja Miljoona-Mikon tienestit pienenivät.

Vielä 60-luvun lopussa meillä oli yksi hevonen, vaikka asuttiin keskustassa, yläkaupungilla. Muistan hyppineeni tallin vintiltä luukusta alas heinäkasaan ja juttelemassa hevoselle, jonka nimeä en enää muista. Tallissa oli myös kaappi, jossa isoisä piti voimajuomaansa. Voimajuoma tuli varmasti tarpeeseen, kun tienestit vähenivät ja perhe oli riippuvaisempi isoäidin säännöllisestä palkasta.

Vaikka yksi sukupolvi oli kadonnut välistä ja kuilua välilläimme olikin, sodan nähneet ja kokeneet kasvattivanhempani hoitivat roolinsa hienosti. Ymmärrän sen nyt, vaikka en saanutkaan kaikkea mitä halusin. Hyvä antaa vähästäkin, paha ei paljostakaan, oli sanonta, jonka usein kuulin isoäidin suusta.

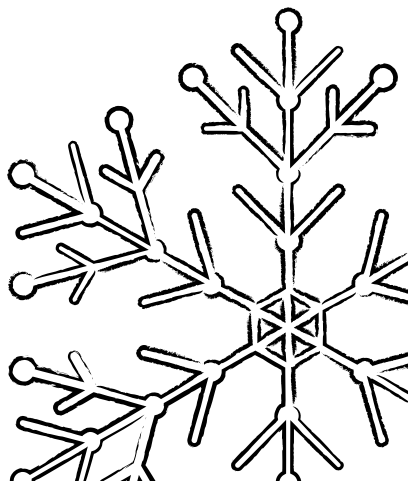
Isoisä oli hevoskauppiaana tottunut kaupankäyntiin ja järjesti aina ihmeen oravannahkoilla minulle tarvitsemani välineet ja tarvikkeet. Meillä kävi kaikenlaista väkeä. Isoisän tuttavapiiri oli laaja ja ovi auki matkamiehille. Perinne oli vahva, sillä aiempi suvun talo joen rannalla oli ollut tervasoutajien taukopaikka parin vuosisadan ajan.

Kerran, kun halusin kovasti kasettisoitinta, isoisä oli kutsunut kiertävän romukauppiaan käymään. Isoisä väänsi kauppaa keittiönpyödyksen äärellä ja minä katsoin käsi poskella ikkunasta ulos. Ikkunan alla oli romukauppiaan kuorma-auto, lava pullollaan rojua ja päällimmäisenä polkupyörä. Tunsin polkupyörän, se oli minun alkukesästä varastettu vaaleansininen Tunturini. Kun isoisäkin tunnisti pyörän, romukauppiaas kertoi ostaneensa sen äskettäin Sotkamon mustalaisilta. Oli miten oli, sain takaisin polkupyöräni ja myös haaveilemani soittimen.

HUOPIKKAAT

Herätessäni tunsin, että nyt on kylmä. Huoneeni ikkunaa kehysti jäinen pitsi, johon oli kiva sulattaa sormenpäillä silmät ja rapsuttaa kynnellä suu. Työnsin vielä naamani ikkunaan ja tirkistelin sulattamistani rei'istä lumista maisemaa. Puin kiireesti päälle ja syöksyin keittiöön aamiaiselle. Kauratyynyt piti syödä nopeasti, sillä maito liotti ne pian ällöttäviksi lötköiksi. Halusin syödä ne rapeina mansikkahillon kanssa.

Kiitin ruoasta ja menin eteiseen pukemaan pakkasvaatteet. Minulla oli karvahattu Nikita, tikkitakki ja mustat hiihtohousut, joiden sivussa kulki leveä punainen raita. Oli ollut aika pitkään lauhaa, ja olin joutunut käyttämään kolhoja nahkakenkiä, joista en tykännyt. Vihdoin sain laittaa uudet huopikkaat jalkaani. Voi miten kevyet ne olivat, niillä ei voinut kävellä lainkaan, ne oli tehty juoksemista varten. Pakkaslumi tuntui hauskalta pohjan läpi, se narskui ja naukui. Juoksin kuin gepardi, ja tuntui kuin keuhkot halkeaisivat. Pysähdyin välillä hengähtämään ja tajusin gepardien elävän savanneilla. Roaar! Olenkin lumileopardi. Jatkoin juoksua alas Sammonkatua, koulua kohti niin, että lumi pölylsi.

MARSALKKA

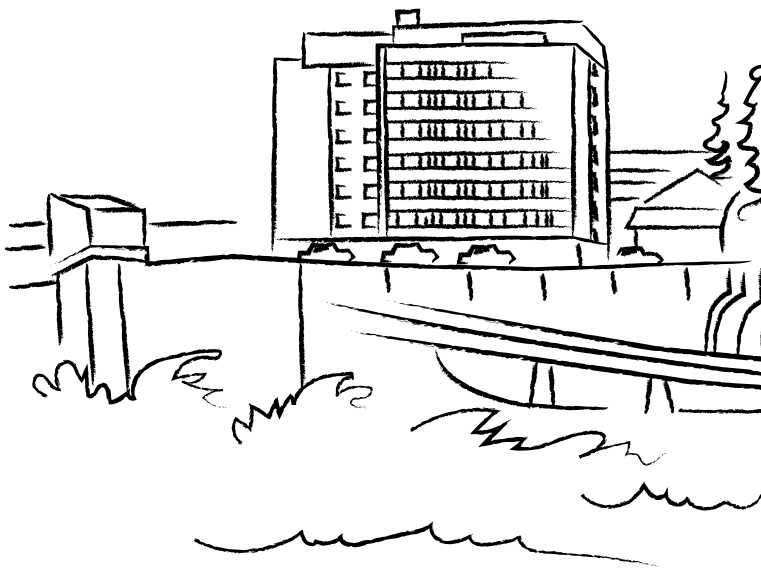
Sammonkadun varrella asui pari ystävääni, Kaitsu ja Timppa. Kaitsu asui puutalossa, jossa oli useita asuntoja. Yläkaupungilla oli muutama kortteli vastaavanlaisia taloja. Osassa oli ulkokäymälä kuin rivitalo pihan perällä, puolisen tusinaa ovea vierekkäin. Kaitsu asui isoäitinsä ja tätinsä kanssa. Äiti oli töissä jossain kauempana, enkä muista tavanneeni häntä koskaan. Kaitsu näytti joskus valokuvaa äidistä, ja hän näytti todella kauniilta, jotenkin ulkomaalaiselta. Isästä ei ollut mitään puhetta. En pitänyt sitä kummallisena, koska itsekin asuin isovanhempieni luona. Mehän oltiin kuin Ankkalinnassa, jossa oli veljenpoikia, siskontyttöjä, tettejä ja setejä vaikka sedillä ei ollutkaan rahasäiliöitä, joissa kylpeä.

Timppa oli meitä vuoden vanhempi ja aloittaisi meistä ensimmäisenä koulun. Se tapahtui seuraavana syksynä. Timpan isä oli työmies, rauhallinen ja lempeän oloinen. Äiti oli meidän mielestä tosi tärkeä, se oli joku majuri tai marsalkka tai jotain sellaista. Sillä kun oli mustapunainen univormu ja aina kokouksia. Käytiin joskus katsomassakin, millaista kokouksissa oli. Timpan äidillä oli kitara ja jollakulla toisella rumpu. Aika monet laulut kertoivat Jeesuksesta. Vieraillessani Timpan kotona kitara kiinnosti aina, se oli todella hieno. Se oli punertavan ruskea, vaaleni keskelle melkein auringon keltaiseksi, ja siihen oli kiinnitetty punottu nauha, josta sen sai ripustettua kaulaan. Silloin, kun Timpan äiti ei ollut kotona, otettiin kitara alas seinältä ja leikittiin Beatleseja. Musiikki oli Timpalla verissä, joten ei ihme, että myöhemmin Timppa kasvatti pitkät hiukset ja alkoi soittaa rumpuja.

SUOMI-SALAMA

Aivan kuin joku puukottaisi jalkojani. Kesä oli puolivälissä ja joen vesi silti jääkylmää. Makasin kuumalla kivellä ja roikotin jalkojani virtaavassa joessa. Taivas oli sellainen kuin kesätaivas on, kauniin sininen ja pilven hattarat lipuivat hiljaa ylitseni muistuttaen kameleita, kuplavoikkareja ja avaruusaluksia. Taivutin päätä vielä enemmän taaksepäin, ja voimalaitoksen takaa näkyi Suomi-Salaman seitsemänkerroksinen liike- ja asuintalo. Yläkaupungilla olimme tottuneet yksikerroksisiin puutaloihin, joten talo näytti todella valtavalta.

Suomi-Salaman paikalla oli ollut vielä kymmenen vuotta sitten sukumme talo, Määtän talo. Se oli parhaalla paikalla torin vieressä ja joen rannalla. Juuri se, missä tervansoutajat olivat pysähtyneet ja matkamiehet kohdanneet. Se oli oikeastaan kulmatontti, jossa oli kaksi taloa sekä lisäksi piharakennuksia. Määtän

Antti J. Kallio on kajaanilaislähtöinen, nykyisin Espoossa asuva kulttuurin ja muotoilun monitoimimies. Tässä oivaltavasti kirjoitetussa kertomuskokoelmassa Kallio palaa 1960-luvulle, lapsuus- ja nuoruusvuosiensa Kajaaniin. Tapahtumien keskipiste on sittemmin kadonnut yläkaupungilla ollut puutalokortteli.

Kirja vilisee kajaanilaisille tuttuja katuja, taloja, paikkoja, ihmisiä ja nostalgiseksi muuttuneita ilmiöitä aikakauden musiikista autoihin ja tapakulttuuriin. Kaikkea tätä havainnoi uteliaasti ja tarkkasilmäisesti pieni pojanviikari Antti, jonka parhaat seikkailukaverit ovat Kaitsu ja Timppa.

Kirja on täynnä huumoria ja hupaisia sattumuksia, mutta niiden rinnalla Kallio käsittelee myös kasvukipuja, lasten ja aikuisten suhteita sekä sukupolvien ja yhteiskuntaluokkien välisiä eroja.

Sekä naurattavia että koskettavia kertomuksia tukee Kajaanista kotoisin olevan Pekka Vartiaisen sympaattinen piirroskuivitus.

Kari-Otto Nevaluoma

ISBN 978-952-80-0257-4

BoD
BOOKS ON DEMAND